

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Samopomoč proti pomanjkanju krme.

Letošnja suša je prizadela neizmerno škodo našemu kmetijstvu. Najbolj prizadeta je živinoreja, ker manjka za njo potrebne krme. Prizadeto je pa tudi naše poljedelstvo in sploh vse naše gospodarstvo. Škoda, ki jo trpi naša živinoreja, ne obstoji samo v tem, da smo prisiljeni živino odprodajati, ampak tudi v tem, da jo moramo odajati po slepi ceni, vzlic temu, da je cena krme nenavadno visoka. Kaj takega se ne dogaja pri nobeni drugi obrti, da ob visokih pridelovalnih stroških nima pridelek nobene cene — kakor se godi sedaj z našo živinorejo, ki ima vsled dragocene krme velike stroške, za živino pa nobene cene.

Pomanjkanje krme je pa tudi za poljedelstvo hud udarec, kajti če manjka krme, manjka tudi gnoja. Naravni nasledek tega pa je, da se bo letošnja suša poznala tudi še drugo leto po naših njivah. Posebno velika je pa škoda po travnikih in deteljiščih. Mnogo trav in zeljišč se je posušilo s korenino vred, vsled česar se je prej gosta ruša zredčila, tako da je že vsled tega pričakovati v prihodnjem letu manj košnje.

V tej stiski, ki posega s svojimi žalostnimi posledicami globoko v vse naše gospodarstvo in naše premoženjske razmere, potrebujemo nujne in izdatne pomoči. Vse pa kaže, da bo vnanja pomoč vse premajhna in da si moramo sami pomagati, ako hočemo prestati težko gospodarsko katastrofo, v katero nas je spravila letošnja suša.

Najhuje je prizadeta naša živinoreja. Zaraditega trpe tudi najhuje gospodarji po živinorejskih okrajih Dolenjske (Suha Krajina) in Notranjske, ki so navezani na dohodke iz živinoreje. Naša dolžnost je, da varujemo pred vsem živinorejo pred pretečo nevarnostjo. Nekaj živine se mora v takih letih prodati. Kar je pa za kmetijo neobhodno potrebujemo, to moramo ohraniti in prerediti čez zimo.

1. Spravljanje raznih krmil za zimo.

Sedaj je čas, da spravimo za zimo kolikor mogoče raznih pridelkov in odpadkov, ki se dajo porabiti za krmo. Spraviti je pred vsem vso slamo, tudi tisto, ki smo jo dosedaj rabili za steljo kakor n. pr. turšično slamo in ajdovico. Tudi pšenične in ovsene pleve je vse porabiti za krmo in po zimi po malem primešavati drugi krmu. Skrbno je spraviti tudi gozdno travo, ki se pušča sicer v nemar. V vinskih krajih — kakor pri nas — je porazano trtno mladje posušiti in za zimo spraviti. Tudi vinske in sadne tropine naj se posuše in spravijo za zimo. Skratka vse, kar ima kaj redilne moči v sebi, vse to naj se spravi. Vsaka bilka nam bo prav prišla po zimi. Kjer se dobi žaganje, se da tudi to porabiti za krmo, kakor je popisano zadej v današnji številki. Na Francoskem se v letih

pomanjkanja tare in melje tudi trtna reznica, ki jo živina rada žre. Tudi v naše kraje bo treba dobiti take stroje, ker se lahko na ta način precej veliko krme dobi.

Za nastil bo rabiti letos posebno gozdni nastil. Sedaj je čas, da se mah grabi in suši, pripravlja praprot in rabi smrečje. Jeseni bo treba zopet listje grabiti. V takih letih nam mora gozd pomagati iz stiske.

2. Varčno gospodarstvo s krmo.

S krmo je treba v takih letih silno varčno gospodariti. Nič se je ne sme zgubiti po nemarnem. Vsaka bilka naj se skrbno porabi.

Za varčno gospodarstvo je pa treba sledečega ravnanja pri krmu:

1.) Namesto cele krme naj se poklada rezanica. Rezanica je potrebna tudi zaraditega, da se različna krmila lahko mešajo in da živina manj okusne krme ne more puščati.

2.) Krma naj se pripravlja za pokladanje s tem, da se soli in zabeli z močnimi krmili. Le na ta način se da tudi manj okusna in teže prebavna krma izkoristiti in dobro porabiti.

3.) Namesto po trikrat naj se le po dvakrat živini poklada, ker pri goveji živini popolnoma zadostuje dvakratno pokladanje. Zjutraj bodi glavno krmljenje, popoldne pa manj izdatno. Pri dvakratnem krmljenju se manj krme shodi, razvleče in pogubi.

4.) Posebno važno je, da vpeljemo tudi natančen red za pokladanje in da dajemo živini dan za dnevom enako veliko krme.

Vsa spravljena krma naj se primerno razdeli za celo zimo in naj se tako poklada, da jo dobiva živina skozi celo zimo v enakih množinah. Tak red je prijeten za tistega, ki poklada krmo, posebno pa ugaja živini, ki se ob rednem krmljenju veliko bolje počuti, kakor vidimo to tudi pri vojaških konjih.

Če odmerjamo krmo, računamo navadno takole. Za vsakih 100 kg žive teže je treba živini poprek 3 kg suhe krme (ali štirikrat toliko zelene krme ali korenstva). Če je krava n. pr. težka 400 kg, potem potrebuje 12 kg suhe krme (rezanice) na dan, če je 500 kg težka 15 kg rezanice itd. Seveda bo treba letos marsikomu zmanjšati to množino, da bo izhajal.

Rezanica naj se v prvo stehta, potem pa meri in daje na koše. To pa redno, ker bomo na ta način največ privarčevali.

(Dalje sledi.)

—r—

Poučno potovanje učencev kmetijske šole na Grmu.

Drugo jutro 29. julija smo se odpeljali iz postajališča Vrd v Postojno in od tukaj po travorodni Pivki čez Razdrto v Vipavsko dolino. Potoma smo se ustavili v Hruševji, kjer smo si ogledali mlekarino in sirarno podnanoške zadrage. Tudi tukaj smo našli za sirarja nekdanjega učenca Milharčiča. Sir, ko smo ga pokušali v sirni kleti, je bil prav okusen in je ugajal vsem

izletnikom. V Št. Vidu pri Vipavi, ki je bila prva postaja našega potovanja v vinorodni vipavski dolini, smo si ogledali v teku dopoldneva še ondotno trtnico in silnico kmetijskega društva v Vipavi kakor tudi združeno mlekarstvo, ki je prav primerno urejena in opravljena za razmere vipavskega mlekarstva. Mlekarna se peča s prodajo svežega mleka in je njeno glavno delo, da s pasteriziranjem in zadostnim hlajenjem skrbi za oddajo dosti trpežnega blaga. Po obedu se je vprizorila mala vinska pokušnja, ki je pa dognala, da bi se dalo ob zavednem in združenem delu pridelovati na Kranjskem najfinejša boteljska vina in da bi ne trebalo naši deželi prav nič iskati vnanjih boteljskih vin, ki se češče bolj odlikujejo s slovečimi imeni kakor pa z vrednostjo pridelka. Kavčičev beli burgundec se odlikuje s tako fino cvetlico in tako prijetnim okusom, da mu je težko najti tekmeča. Posestnik in poštar Kavčič, ki je bil nekdanji učenec slapenske šole, je drage volje postregel izletnikom s pokušnjo svojega vina. Popoludan je bil ogled vipavskih vinogradov. Ogledali smo si najprvo vinograd kmetijskega društva v Zabricu nad Podberjem, ki je izgojen na žici kakor so sploh vsi boljši vinogradi po Vipavi. Ta izgoja je spričo pomanjkanja kolja ceneja pa tudi najboljša zaradi burje. Vinogradi se odlikujejo s čistim nasadom najboljših sort, pa tudi s svojo rodovitostjo. Na poti proti Slapu smo mimogrede ogledovali podraške in loške nasade, izmed katerih so se posebno odlikovali na žici speljani vinogradi grajščaka Mayerja v Ložah. Omeniti je tukaj tudi prašičjereje, katero je po izgledu v Waldeku na Štajerskem vpeljal ta posestnik in za katero so se izletniki močno zanimali. Zato so si ogledali tik gradu v senčnatem gozdu napravljena tekaljšča za rejo na prostem, kjer je vzbujal največ pozornosti dolgonhi mrjasec nemške nižavske pasme, ki se je odlikoval po svoji krotkosti in lepi vnanjosti in zlasti po svojih obilnih telesnih oblikah v zadnjem koncu života. Na Slapu je izletnike pričakoval in sprejel grof Lanthieri iz Vipave. Ko so si izletniki ogledali državne trtne nasade, ki so bili za učence posebno poučni zaradi raznih poskusov, ki se delajo v tem vinogradu, in ko so si ogledali uzorne vinograde grajščinske „na Majeriji“, kjer so vinogradi prav za prav iz samih plant, nasajenimi le toliko narazen, da jih z živino obdelujejo, so se podali v grajščino Slap, kjer so si ogledali prostorne vinske kleti, nazadnje pa tudi prostore nekdanje vinarske in sadjarske šole. Mej tem je že čakala izletnike pogrnjena miza, kjer se je spregovorila ob poskušnji raznih izbornih vin slapenske kleti marsikatera beseda. Zlasti so se vtisnile v srce besede grofa, ki je dejal, da je bila vas Slap nekdanj revna, da si je pa pomagala do sedanjega razvoja s sadjarstvom in vinarstvom, ki se je jelo širiti in razvijati, ko je pričela šola s svojim delom. V Vipavi je pozdravil izletnike deželni poslanec Lavrenčič iz Vrhpolja, ki je bil nekdanj tudi učenec Slapenske šole.

(Dalje sledi.)

Blagoslovljenje in otvoritev tiskovnega doma katol. tiskovnega društva v Ljubljani.

Kdor ve ceniti moč tiska v boju za krščanske ideje in načela, kdor pozna njega vpliv na narodno življenje, se bo veselil vsacega napredka v tej smeri. Kako bi bilo torej mogoče dostojno opisati veselje, ki je prevevalo srca vseh, ki so bili navzoči ob blagoslovljenju in otvoritvi novega tiskovnega doma, ki ga je postavilo katol. tiskovno društvo v Ljubljani. Veseli so bili gg. odborniki, ko so zrli tako lepo uresničene svoje načrte in želje; veseli so bili uslužbenci podjetja, ko so videli, kako lepe prostore so jim preskrbeli delodajalci; v teh elegantnih, moderno urejenih in opremljenih, svetlih, zračnih in zdravih prostorih se bo delalo pol lažje nego prej; veseli so bili vsi navzoči gospodje, ki so z denarnimi žrtvami podpirali stremljenje K. T. D.; videli so, da ni denar proč vržen, ampak vrlo dobro uporabljen in naložen. Veseliti se morajo tudi Ljubljanci, da je njih mesto z novo palačo dobilo stavbo, kakoršni tu ni para in daleč na okoli ne.

Bil je dan samozavestnega in zmagoponosnega veselja: evo, delo naših rok, uspeh naših teženj, sad našega truda!

Podajmo skromno podobo palače! Stavba stoji ob voglu Poljanskega nasipa in Kopitarjevih ulic na desnem bregu Ljubljanske, nasproti nekdanjemu mesarskemu in sedanjemu jubilejnemu mostu. Dolga je stavba ob Poljanskem nasipu blizu 55 m, v Kopitarjevih ulicah 18 m, ima pritličje in troje nadstropij, streha je popolnoma ravna. Prostorji za tiskarske stroje, različna uredništva in opravništva, knjigoveznica, knjižnica ter druge priprave in osobe so jako spretno in srečno razdeljeni in urejeni. Stavba

ima lastno električno centralo, ki daje poleg razsvetljave tudi gonilno moč za različne stroje. Sploh je stavba kar najudobnejše in najmodernejše urejena. Znamenito je to, da v celem posloplju, razun pri oknih, vratih in opravi ni nikakega lesa, ter da so vsi stroji narejeni iz železa in betona. Stavba je torej jako trdna in močna ter tudi kar se da varna pred ognjem.

Z zidanjem so pričeli 24. maja 1907, 11. julija je bil s primerno slovesnostjo vložen temeljni kamen, 27. avgusta 1908 pa je bila stavba blagoslovljena in otvorjena. Ta dan ob 5. uri pop. se je zbralo v dvorani družega nadstropja obilo odličnega občinstva, osobito preč. duhovščine, ki se je te dni udeleževala škofijske sinode. Prelat Andrej Kalan kot predsednik katol. tisk. društva je pozdravil g. knezoškofa, podal zgodovino in opis stavbe, povdarjal njeno moderno in vsem potrebam ustrezajočo uredbo, kazal, da ima ta hiša služiti krščanski kulturi ter potem poprosil g. knezoškofa, da blagoslovi stavbo. V istem smislu je govoril in odgovoril presv. g. knezoškof ter potem opravil cerkveni blagoslov. Na to so si udeleženci ogledali vso stavbo od vrha do tal.

Ob 8. uri je bil v veliki dvorani hotela „Union“ banket, katerega so se udeležili vsi uslužbenci K. T. D. — Osobja ima K. T. D. vsega vkup 139; 122 v Ljubljani, 17 v Novem mestu. Pri blagoslovljenju in banketu je bilo tudi malo da ne vse osobje podružnice v Novem mestu, katero je bilo za ta dan poklicano v Ljubljano ter se dalo ob enem z ljubljanskim osobjem pred blagoslovom hiše tudi fotografirati. Postrežba je bila izborna, za zabavo je skrbela društvena godba, navdušenje pa so netili izborni govori, ki so sledili drug drugemu. Z gromovitim odobravanjem je bil pred vsem sprejet govor g. prelata Kalana, ki se je zahvaljeval poslovojem in sploh vsemu osobju za trud in pridno ter vestno delo. — V imenu poslovojev se je zahvalil (najstarejši med njimi) g. Urb. Horvat iz Novega mesta. Kazal je, kako odgovornosti polna da je ta služba, a jo lajša ljubeznjivost gg. odbornikov, ki z osobjem postopajo res krščansko in prijazno. Tako naj ostane tudi v prihodnje, posebno pa bodi med vsemi živa zavest, da vsak, tudi najmanjši in najzadnji, služimo veliki stvari, krščanski ideji; tako bomo vsi ena velika družina. — Kanonik Sušnik je napil arhitektu Jakušu, tajnik vikar Smolnikar pa mlademu naraščaju osobja. Govor za govorom se je vrstil do pozne noči, ko so se vsi veseli razšli v zavesti, da so vredno poslavlili dan, ko je bil blagoslovljen nov, veličasten dom K. T. D. Dal Gospod Bog svoj najobilnejši blagoslov, da seže iz te mogočne, ponosne stavbe krščanska misel zmagujoče do najzadnje koče in najskromnejše družine!

S.

Politični pregled.

Na dan 15. septembra sklicani so deželni zbori: češki, gališki, solnograški, štajerski, koroški, moravski, šlezijiški in predarlski; dne 22. septembra: gornjeavstrijski, tirolski in goriški; 5. oktobra pa bukovinski.

Letošnjih vojaških vaj, ki se bodo vršile v okolici Blatnega jezera na Ogrskem, se udeleži cesar sam. Bitki na jezeru, kojega parnike so spremenili v vojne ladje, bode tudi prisostvoval.

Ne da bi vprašala vlada državni zbor, hoče uveljaviti vključ protestu kmečkih poslancev trgovinsko pogodbo s Srbijo. Pogodba stopi baje 22. septembra v veljavo.

V Dalmaciji so razpisane deželnozborske volitve na 26., 28. in 31. oktobra.

Prestolonaslednik Fran Ferdinand ušel je zadnje dni nepoškodovan veliki nevarnosti, ko se je peljal z avtomobilom blizu svoje graščine na Solnograškem, na mestu, kjer se je kamenita stena utrgala.

Ob priliki cesarjevega rojstnega dne prirejena je bila v Zagrebu demonstracija proti banu Rauchu. Policija je komaj naredila konec žvižganju in kričanju pred banovim stanovanjem.

Nenadoma je umrl na srčni kapi dne 23. avgusta solnograški deželni predsednik Julien.

Več listov poroča, da izbruhne v kratkem na Portugalskem revolucija. Kraljeva jahta je vže pripravljena, da vsak hip odpelje kraljevo rodbino, ako nastane nevarnost.

Mulej Hafid, kateri je premagal popolnoma od Francozov na vso moč podpiranega sultana Abdul Azisa, proglašen je sultanom Maroke in sicer pod pogojem, da pri-trdi algeciraški pogodbi.

V Perziji še ni miru. V Täbrisu so umorili vladi prijaznega poslanca Zelal Marandija. Aju-ed-Daule je iz-javil zastopnikom revolucijske stranke, da ostane ustava neomajana in jih pozivlje, naj prenehajo z nemiri in od-ložijo orožje. Položaj v Täbrisu je vedno bolj nevaren.

LISTEK.

Zgradba nove župne cerkve v Prečni.

XII.

Kje bo denar? — Tako so se mnogi domačini in ptujci popraševali, ko je počil glas: „V Prečni bodo zidali novo cerkev.“ Denarja seveda bo treba, pa mnogo, kar na tisoče ga bo treba šteti; brez njega se dandanes itak nič ne naredi, še najmanj cerkvena stavba, v kateri so same zbrane reči sveta. — Denarja ti je treba, da plačaš delavca, denarja, če daš darilo komu, za denar na svetu vsega dobiš, denar je sveta vladar, pravi pre-govor, da še celo trdijo, z denarjem se kupijo nebesa. — Tudi mene je to vprašanje na tihem skrbelo, zato sem mnogokrat ugibal sredstva in premotrival pota, po katerih bi prišel do de-narja za novo cerkev. Večkrat mi je prišla na misel Abrahamova dogodba o sinovi žrtvi. — Temu vernemu očaku je sam Bog ukazal: Vzemi svojega edinega sina in daruj mi ga v žgavni dar na Moriji; in ko sta prišla do te svete gore, kjer je pozneje stal veličastni tempel jeruzalemski, krasota tedajnega sveta, je sinek pomenljivo pripomnil: Moj oče! glej ogenj in drva, kje pa je klavščina za žgavno daritev? Oče je odgovoril: Bog si bo preskrbel klavščino za žgavni dar. In sta šla dalje. — Pa res, ko je oče stegnil roko in prijel za meč, da bi zaklal svojega sina, mu je to angelj božji zabranil. Abraham pa se je ozrl okoli in je za seboj videl ovna, ki je za roge med trnjem tičal, katerega je oprostil in daroval v žgavni dar namesto svojega sina. — Resnično, „Bog bo vse preskrbel“, — to je jedro krščanskega upanja. — Za božje dobrote se je treba potruditi; Bog seveda ne bo zagnal kepe zlata iz nebes, s katerimi bi se zidala nova cerkev, tudi ne bo naštel naravnost tisočakov iz kake nebeške blagajne, ali pa kar nekega presrečnega dne vstvaril nebeško-lepo cerkev v Prečni. O ne! Tudi Abrahamu ni položil Bog ovna na altar! Pokazal mu ga je med trnjem vjetega, treba ga je bilo oprostiti, na altar položiti, zaklati, darovati! Vgibanja, dela, truda je treba, daritve in žrtve! pa tudi molitve, vstrajnosti, prošnje, da dobri Bog nakloni mila srca novi cerkvi. (Dalje sledi.)

Mirna prva postaja na železnici Trebnje-Šent-Janž.

Ravno tam, kjer se privije bistra Mirna iz soteske, stoji miren grad na visokem griču, tako da se vidi od jugoiztočne strani že od daleč, sicer pa je zaprt od vseh strani. Grad je obdan z visokim zidom in s stolpi. Tukaj so gospodarili že v 13. veku mirenki gospodje (von Neydeckh). Meinhard Herman in Fridrik sta se udeležila l. 1250. že 5. in 12. viteške borbe. L. 1275. pa je prodal Fridrik zatiškemu opatu Konradu posestvo Zagorico (Sagoritsch). Vdova tega Fridrika Jefta pa je odstopila l. 1293. neko kmetijo s svojim nerodastlim sinom Otonom zatiškemu samostanu. L. 1335. je podedoval Mirno Friderik Soneški, deveti deželni glavar kranjski (l. 1335. in l. 1340.—1350.), ki je postal v tem času grof celjski. L. 1400. je posedoval Mirno zopet Ivan Mirenki, ki je bil dvajseti deželni glavar kranjski. Po zgo-dovinarju Baučerju je bil ta grad še pred 14. vekom v oblasti oglejskih patriarhov, češ, da je leta 1336. patriarh Beltrand podaril Fridriku Soneškemu med drugimi gradovi tudi Mirno. Bržkone je dobil patriarh po Otonu to graščino ter jo podaril Fridriku Soneškemu, a potem jo je dobil nazaj zopet Ivan Mirenki. Ob času Valvasorjevem ni bilo več gospodov mirenkih na Kranj-skem. L. 1435. so imeli to graščino že v pravi oblasti Celjski grofi. V znanem dolgotrajnem prepiru Celjskih grofov z avstrijskimi vojvodi se je dogodila l. 1435. med vojaki nadvojvode Fridrika in njegovega zaveznika krškega škofa, posestnika mokronoške

graščine in celjskimi četami huda praska. Celjski so imeli za vojskovodjo glasovitega Jana Vitovca. Nadvojvoda Fridrik in krški škof sta imela zbrane čete pri Mokronogu, pa je zato Friderik Celjski naložil Vitovcu, da udari na nje. Hitro se vzdigne z vojsko iz Krapine. Ko je pa zvedel med potjo, da se je podalo spremstvo nadvojvode in škofa iz Mokronoga loviti ribe v neki ribnjak pod Mirno, je bil željen tudi on lova, toda ne na ribe, marveč na ljudi. Zato pohiti k ribnjaku. Ribiči so se seveda prestrašili, vendar pa se precej postavili v bran. Toda Vitovec je bil jači, ter jih je začel preganjati. Mnogi so bili ranjeni, med njimi tudi vojskovodja Diernpacher, kateremu je presekala neki Bošnjak lice. Vitovec je dal vse ujetnike odpeljati v Krapino na Hrvaškem ter jih tukaj zapreti v trdnjavski stolp. V kmečkem uporu l. 1515. so se uporni kmetje polastili gradu ter ga skoraj popolnoma po-končali. Kesneje je dobil v posest ta grad glasoviti Ivan Lenkovič, a od njegovega sina Jurija so ga kupili hrvaški grofi Erdedi, ki so ga pa zopet prodali Turjaškim. K gradu so spadala tudi še neka manjša plemiška posestva. Ko je bil pa posestnik Vuk Engelbert Turjaški, sin junaškega Herbarta v bitki pri Budačkem l. 1775. ujet, je moral radi velike odkupnine prodati Mirno z ostalimi plemiškimi posestvi. Graščino je kupil Peter Watzenberg. Brata Gregor in Mihel Watzenberg sta pa podelila posestvo tako, da je pripadla polovica Mirne k graščini Dobu, drugo polovico pa je dobil Vuk Engelbert Paradajzar. Kesneje je dobil Mirno grof Lamberg. Njegova vdova se je omožila za barona Vuka Konrada Jankoviča, ki je bil ob Valvasorjevem času posestnik Mirne. Pred nedavnim so bili posestniki te graščine glasoviti na-sprotniki slovenskega naroda pl. Vesteneki, ki so pa propadli in graščino je kupila gospa Hočevnar iz Krškega ter jo ima še zdaj v svoji lasti.

K mirenki graščini je spadal večkrat tudi grad Zapuže, ki stoji blizu podružnice sv. Helene na prijaznem holmcu. Sedanji grad je bil sezidan l. 1578 od Erharda Pelzhoferja, ki je imel za ženo Ano Abfaltern. Ob Valvasorjevem času je bil posestnik graščine Franc Vajkard Kačič. Za Zapužami je stal v starih časih stolp z jakim taborom. Že l. 1385. se omenja kot posestnik tega stolpa Juri Semenič, ki je imel za ženo Marto hčer Pavla Me-hovskega. Kako dolgo so bili Semeniči gospodarji in kako je po-sestvo prišlo s časoma v roke Kačičem, ne ve tudi Valvasor povedati. Pred nekaj leti je kupil to lepo posestvo vrli domačin Fran Pevec, upokojeni vojaški intendant, ki ga pa na žalost ni dolgo užival. Zdaj je posestnica njegova gospa vdova Malvina. (Dalje sledi.)

Domače vesti.

(Cesarjev rojstni dan) se je dne 18. avgusta slovesno praznoval. Na predvečer priredila je mestna in meščanska garde godba pred razsvitljenim okrajnim glavarstvom, pred razsvitljeno orožniško vojašnico in pred stanovanjem g. župana serenado ter nato še svirala po mestu in Kandiji, zjutraj pa budnico. Slovesne sv. maše, katero je daroval mil. g. prošt dr. Seb. Elbert z obilo asistenco, udeležili so se vsi državni uradniki, mestni zastop, meščanska garda z zastavo in godbo, veteransko društvo, obilo dostojanstvenikov in velika množica vernega ljudstva. Po sv. opravi je pred okrajnim glavarjem defilirala meščanska garda in veteransko društvo. Mesto je bilo v zastavah. V praznično okrašeni kapeli tukajšnjega okrožnega sodišča imel je ob polu 8. uri zjutraj mil. g. prošt slavnosten govor, nakar je bila sv. maša, kateri je prisostvoval predsednik okrož. sodišča velerodni gospod Kavčič z uradništvom. V razpravni dvorani prebral je po sv. maši gosp. predsednik cesarsko pismo, s katerim je bilo devet kaznjencev popolnoma pomiloščenih in takoj odpuščenih.

(Novo mašo) je imel dne 9. avgusta v Ajdovcu pri Žu-žemberku preč. g. o. Mohor Gnidovec. Slavnosti primeren govor je imel domačin preč. g. Fr. Vidmar, mestni kaplan v Krškem. Enajst duhovnikov je bilo navzočih pri slovesnosti in gospod novomašnik je enajsti duhovnik domačin, izmed katerih so se že štirje preselili v večnost, med temi stric slavljencev preč. g. o. Inocencij Gnidovec, ki je kot frančiškan umrl v Novem mestu.

(Slovesno odhodnico) priredila je mestna občina s sodelovanjem vseh tukajšnjih narodnih društev svojemu odhaja-jočemu županu gosp. Sim. Sladoviču pl. Sladovič s tem, da mu je na večer 18. avg. napravila serenado in bakljado ob ogromni udeležbi občinstva; dne 19. avg. ob 11. uri dopoldne slavnostno sejo, ob 1. uri popoldne pa banket v gostilni gospe Tučkove. Pri odhodu gosp. župana dne 24. avgusta zbrala se je v zadnji pozdrav velika množica odličnega občinstva na tukajšnjem kolodvoru.

(Priznanje.) C. kr. poljedelsko ministrstvo je izreklo priznanje c. kr. nadzorniku gosp. Boh. Skalický-ju in c. kr. vin. pristavu g. Viktor Skubec-u za natančno, vestno in previdno razdelitev državne podpore v znesku 17.600 K nepremožnim in po toči oškodovanim vinogradnikom katastralnih občin Dobljče, Majerle in Talčivrh.

(Preselil) se je z današnjim dnevom g. dr. Jos. Strašek, zdravnik v Novem mestu, v hišo gosp. pl. Sladoviča nasproti kavarne.

(Učiteljske službe) so razpisane v Mokronogu, Trebnjem, Št. Juriju pod Kumom, Št. Jerneju in na Trebelnem.

(Pri volitvi v mestni zastop novomeški) dne 20. avgusta izvoljeni so bili naslednji gospodje in sicer v prvem razredu dr. P. Defranceschi, Maselj Ivan, dr. Schegula Jakob, Skale Otmar, Smola Albin, Gandini Vajkart. Namestnikom: Abram Henrik, Jeglič Rado, Majcen Martin. — V drugem razredu: Hočevar Anton, Ogoreutz Josip, Umek Vinko, Windischer Al., Picek Jurij, Krajec Ivan. Namestnikom: Gačnik Anton, Koklič Ivan, Mirtič Janez. — V tretjem razredu: Rosman K., Mogolič Josip, Mramor Mihael, Bruner Maks, Možina Franc, Ferlič Ivan. Namestnikom: Pintar Ivan, Agnitsch Andrej, Grom Adolf. — 29. avg. je mestni zastop izvolil enoglasno trgovca gosp. Josipa Ogoreutz-a županom, gg. K. Rosmanna, dr. J. Schegula in Makso Brunnerja pa svetovalcem.

(Umrli) je v petek dne 14. avgusta ob 9. uri zvečer c. kr. dvorni svetnik gosp. Ljudevit Golia, c. kr. višega deželnega sodišča svetnik v p., častni občan občin Trebnje, Velika Loka in Dobriče, odbornik mestne občine novomeške itd., previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 64. letu svojega skrbi in trudapolnega življenja. Rajnik bil je rodom Metličan, služboval je večinoma po Dolenjskem najdalje pa v Novem mestu, ter slovel vsled svojih izvanrednih pravnih zmognosti kot izvrsten pravnik. Vsled njegovega ljudomilega, mirnega in prijaznega značaja je bil jako priljubljen, kar je tudi pokazal njegov veličasten pogreb dne 16. avgusta, kojega so se kljub temu, da je silno deževalo, udeležili vsi dostojanstveniki novomeški, oddelek mestne in meščanske garde z godbo, meščanstvo sploh in velika množica gospodov in deputacij iz krajev, kjer je prej služboval in užival enako spoštovanje kakor v Novem mestu. Bodi blagemu gospodu zemljica lahka!

(Umrli) je dne 18. avg. v Krškem soproga g. nadučitelja Jurija Adlešiča, gosa Lidvina Adlešič. Pogreba dne 20. avg. udeležila se je večina krškega prebivalstva. Pevci iz Krškega s pomočjo istih iz Vidma in Leskovca zapeli so pokojni pred hišo, mej pogrebom, pri sv. maši zadušnici in ob gomili.

(Občni zbor novomeške čebelarke podružnice.) V nedeljo, dne 23. avgusta t. l. popoldne se je vršil I. občni zbor novomeške čebelarke podružnice v gostilni gosp. Drenika v Bršljini pri Novem mestu. Veselo je bilo videti, kako se čebelarji v novomeški okolici zanimajo za napredek v čebelarstvu, kajti zbralo se jih je bilo nad 25. — G. vodja V. Rohrmann, kot načelnikov namestnik, otvori občni zbor, pozdravi zbrane člane in v daljšem govoru poroča o podružničnem delovanju v prejšnjem letu, omenja zlasti predlog pri obnem zboru kmetijske družbe v Ljubljani, ki meri na to, da se omeji dosežanje preveliko dovažanje čebel v ajdovo pašo v novomeško okolico, ki je na kvar tukajšnjemu čebelarstvu. Temu je sledilo poročilo blagajnikovo o računskem stanju čebelarke podružnice v prejšnjem letu. Dohodkov je bilo 56 K, stroškov 49 K 30 v, tedaj preostaja imovine 6 K 70 v. Nato je predaval g. nadučitelj Al. Likozar: „Kako naj se dandanes umno čebelari, da se doseže ugodne uspehe.“ Za tem je sledila volitev za prihodnje leto. Jednoglasno so bili izvoljeni: g. vodja V. Rohrmann načelnikom, g. nadučitelj V. Gebauer njega namestnikom in odbornikom gg.: učitelj A. Lapajne, žel. urad. A. Tonejec in delovodja A. Globevnik. Prav živahen razgovor se je razvil pri zadnji točki dnevnega reda — želje in nasveti. Tu so se čule prav bitke pritožbe, koliko škoduje našim domačim čebelarjem, da se v novomeško okolico dovažajo preveč čebel v ajdovo pašo. Da je to tudi v škodo tujim čebelarjem je samo ob sebi umevno. Zato se je sklenilo, na to delovati, da se sklene deželna postava, ki omejuje preveliko dovažanje čebel v pašo v en okraj in dovoljuje županstvom pobirati majhno pristojbino. Tako postavijo imajo tudi druge krovine. Nadalje se je izrazila želja, da bi delovala čebelarke podružnica na to, da bi dobil vsak ud-čebelar novomeške čebelarke podružnice po en modern panj brezplačno podarjen. S tem bi se naši čebelarji zavzeli za prave oblike panjeve ter bi začeli po izgledu naprednih gospodarjev čebelariti. V isti namen

naj bi si čebelarke podružnica nabavila vse potrebno čebelarke orodje, ki ga dandanes potrebuje umni čebelar. To orodje naj bi se po mogočnosti izposojevalo čebelarjem. Slednjič se je sklenilo, da se prirede z ozirom na veliko število čebelarjev, ki čebelarijo v daljši novomeški okolici, podučna predavanja tudi v Št. Petru pri Novem mestu, v Brusnicah, v Prečni in v Mirni peči. Želeti bi tudi bilo, da bi se vsi ti čebelarji združili v eno čebelarke podružnico, ki bi gotovo štela blizu 80 članov. Vsi ti predlogi so se sprejeli, na kar je g. vodja Rohrmann kot novo izvoljeni načelnik zaključil zborovanje, zahvaljujoč se za obilno udeležbo in želeč, da bi čebelarke podružnica vrlo napredovala. Za njegovo uzorno vodstvo zborovanja se mu je izrekla prisrčna zahvala. Vsem čebelarjem pa, ki so se udeležili zborovanja pa prisrčna hvala, da so se odzvali vabilu in želimo, da njim v prihodnje slede še drugi čebelarji, kajti novomeški okraj ima še obilo čebelarjev, ki bi se bili zamogli udeležiti zborovanja sebi v prid in občno korist. Slednjič bodi izražena gosp. nadučitelju Likozarju prav prisrčna hvala za njegovo podučno predavanje, kateremu so z zanimanjem sledili vsi navzoči čebelarji.

(Novo ustanovljena podružnica družbe sv. Cirila in Metoda) za Trebnje in okolico je priredila v nedeljo dne 23. avgusta t. l. v Trebnjem ljudsko veselico, katera se je vkljub neugodnemu vremenu nad vse pričakovanje dobro obnesla, ker je čistega dobička 803 K, katerega prejme družba.

(Zadruga vseh obrtnikov) črnomaškega sodnega okraja v Črnomlju bode imela dne 13. septembra t. l. ob 1 uri popoldne v zadrugi pisarni prvo preizkušnjo po novem obrtnem redu, in sicer so določeni 11. in 12. september za izgotovitev pomagalskega dela in 13. september ob navedeni uri komisijski ogled istega. K tej preizkušnji se je oglasilo 6 prosilcev, in sicer 3 mizarji, dva čevljarja in 1 kovač.

(Nadaljevalne tečaje) za srednješolske učitelje na c. kr. vseučilišču v Gradcu v prvi polovici meseca septembra 1907 bodeta vodila vseučilišni profesor dr. Bauer in deželni šolski nadzornik L. Lampel. Predavalo se bode v štirih oddelkih. V I. oddelku se bode razpravljala šolska higijena in etška vprašanja, v II. oddelku zgodovina in zemljepisje, v III. oddelku pouk živih jezikov, in v IV. oddelku slavistika. V slovenskem oddelku bo predaval dr. Strekel 6 ur o novih nazorih glede na slovansko slovnico, prof. dr. Murka pa nove struje v jugoslovanskih literaturah. Od profesorjev novomeške gimnazije se bodeta udeleževala predavanj profesorja L. Pettauer in dr. J. Šlebinger.

(Kmetijsko poučno potovanje na Češko,) ki ga je pod vodstvom vinarskega nadzornika g. B. Skalického priredila kranjska kmetijska družba in katerega se je udeležilo 65 posestnikov, duhovnikov, učiteljev in gospodarskih uradnikov, je uspelo nad vse pričakovanje sijajno. Naši bratje Čehi so nas povsod z velikim navdušenjem sprejemali, nas pozdravljali, nas spremljali in nam razkazovali svoja krasno urejena posestva, svoje tovarne, krasna zadruga podjetja in znamenitosti svojih mest. Koliko smo mi še za njimi! Sprejeli so nas vselej kot brat brata, ne samo na kmetih, ampak tudi v mestih, zlasti v Budějovicah, v Taboru, v Pragi, v Melniku, Třebenicah, Kolínu in v Kutni Hori. Skoraj v vseh krajih so nas tudi imenitno pogostili. Ker so nas s tako ljubeznijo in odprtimi rokami sprejemali, smo se ginjeni s težkim srcem od njih poslavljali želeč, da se zopet in kmalo vidimo. Za njih prijaznost se ne moremo drugače odzvati, kakor s klicem: Bog jim poplačaj stotero! Upamo pa, da bo naše potovanje imelo tudi praktične posledice. Čehi so se zanimali za naše gospodarske odnose. Ko smo jim rekli, da bi zlasti potrebovali pomoči od njih, da svoj vinski pridelek lahko in dobro spečamo, obljubili so, delovati na to, da se naša vina na Češkem udomačijo. Leta 1910 bodo priredili v Pragi veliko vrtnarsko, sadjarsko in vinarsko razstavo in v tej so nam obljubili, odkazati poseben oddelek za naša vina, da se z njimi češki odjemalci seznanijo. Sedaj pa je na nas ležeče, da vino tako pripravimo, kakor ga tam zahtevajo. Zahtevajo se najbolj bela vina, ki pa morajo biti popolnoma čista in stanovitna in brez najmanjšega kipenja na tropinah, torej ne trpka (trda, zagatna). Vinogradniki, zapomnite si to v vašo korist!

Udeleženec potovanja.

(Posebni vlak trgovske zbornice v Prago.) Na vprašanja, došla trgovski in obrtniški zbornici, smo naproseni pojasniti, da je udeležencem posebnega vlaka na povratku dovoljeno vožnjo sicer samo enkrat prekiniti, to pa poljubno dolgo časa v teku 30dnevne veljave vožnih izkazov. Poleg drugih udobnosti je s tem udeležencem dana ugodna prilika, da se na povratku iz Prage v Ljubljano morejo dalj časa muditi n. pr. na Dunaju ali kakšnem drugem mestu ob progi državnih železnic.

(Znižane vožne cene za krmo na Kranjsko.) Ministrsko predsedstvo objavlja, da se zaradi dolgotrajne suše na Kranjskem, vsled katere primanjkuje krma, dovoljujejo znižane vožne cene po progah avstrijskih državnih železnic, kakor tudi po dotičnih lokalnih železnicah za krmo. Z južno železnico se glede na znižanje vožnih cen vrše pogajanja. Podrobna določila o znižanju vožnih cen se še objavijo.

(Hudi nalivi) v sredi avgusta so povzročili, da je Krka izstopila in poplavlila večji del travnikov in polja posestnikov iz Ostroga, Št. Jakoba, Čadrecev, Spodnje Gomile, Breške vasi in Drame. Škoda se ceni od 30.000 do 50.000 kron.

(Važnejši živinski semnji) na Dolenjskem meseca septembra bodo: 1. v Višnji gori, 3. v Črnomlju, 5. v Mokronogu, 7. v Novem mestu (mesečni), 9. v Bušeh vasi, v Črmošnjicah in Velikih Laščah, 14. v Št. Vidu pri Zatičini in v Žužemberku, 15. v Šmartnem, 17. v Kandiji in v Škocjanu, 19. v Mokronogu, 21. v Ribnici in v Višnji gori, 22. v Črnomlju, 28. v Bučki, 29. v Drnovem in v Mirni peči. Vsak ponedeljek prasičji semenj v Novem mestu.

(Večji živinski semnji) na Dolenjskem meseca avgusta so bili: v Novem mestu mesečni dne 3. in Jernejev letni semenj dne 25., v Št. Lovrencu 10. in v Kandiji dne 20. — Na mesečni semenj v Novem mestu so prignali 450 govede in 410 prašičev; kupčija je bila dobra; naložili so več govede v Grosuplje, Tolmin, Sežano, Pulj in teleta na Tirolsko. Jernejev semenj je bil izredno dobro obiskan; našli smo 120 konj, 1200 govede in 2000 prašičev; kupci so prišli od blizu in daleč, celo iz Laškega, in pokupili mnogo živine. Posebno veliko so pokupili Lah mlade in kumerne govede in jo poslali večinoma v videmsko okolico na Laško, kjer imajo veliko krme. Na železnici so naložili ta dan 115 prašičev in 246 goveje živine, in sicer v Grosuplje, Ljubljano, Ribnico, Kočevje, Šmarje, Zatičino, Št. Peter, Sagrač, sv. Lucijo, Gorico, na Koroško, Češko, Tirolsko in Laško. Cena je pri prašičih in govedih zadnji čas nekoliko poskočila in so plačevali vole po 56—72 h za 1 kg žive teže. Tudi trg za kuretinu, sadje in druga živila je bil prav dober in cene nizke. — 20. pr. m. je bilo na semnju v Kandiji 350 prašičev in 450 govede. Kupčija pri prašičih srednja, pri govedih slaba. Št. Lovrenski semenj je bil opisan še v zadnjem listu.

(Razglas.) Ker namerava brambovska uprava v pokritje svoje potrebe remonte za ježo (konjištvo) v jeseni 1908 kakor doslej deloma tudi na sejnih za remonte nakupiti, zaukazalo se je od strani c. kr. ministrstva za deželno brambo dotični naborni komisiji c. kr. brambovskega ulanskega polka št. 5, ki ima izvršiti ročno nakupovanje, da se udeleži sejma za remonte v Št. Jerneju, kateri se ob enem na dan 12. septembra 1908. l., ob 9. uri predpoldne razpisuje. Na tem sejmu, na katerem bode uradovale navedena naborna komisija za remonte, nakupovali se bodo le konji v starosti 4 do 7 let, višočine 158 do 166 cm, kateri so močnega hrbita in pravilne izdatne hoje in se bode konjerejem za take konje, kateri so popolnoma sposobni kot remonte za ježo (konjištvo), plačevala remontna cena 700 kron ter se bo prisodila po kakovosti in z ozirom na druge okolnosti iz sredstev c. kr. ministrstva za poljedelstvo še premija poprečno 100 kron za enega konja. — C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

(Dobavni razpis. C. kr. ministrstvo za javna dela nazonanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da si namerava c. in kr. vojno ministrstvo po javni konkurenci pri malih obrtnikih zagotoviti za leto 1909 razne oblačilne in opravne predmete iz usnja za vojaško opravo. Vsak obrtnik se more ali kot član kake obrtne zadruge ali pa kot član zadruge osnovane na podlagi zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70 (produktivne zadruge) vdeležiti dobave, v obeh primerih pa mora posredovati pristojna zadruga. Ponudbe je najkasneje do 7. septembra 1908 do dvanajste ure opoldne vložiti pri oni trgovski in obrtniški zbornici, v katere okolišu ponudnik prebiva, na Kranjskem torej pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Natančnejši pogoji, ponudbeni vzorci in seznam predmetov ter cen so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

(Nesreča.) V sredo dne 19. avg. ob polu peti uri popoldne splašil se je konj g. baronu Wamboldu iz Hmeljnika. Pri skoku z voza zlomil si je gospod nogo ter se tudi drugače poškodoval. Ponesrečenca prepeljali so dijaki samotež v bolnišnico usmljenih bratov v Kandijo. Baronu Wamboldu so morali dne 25. avgusta nogo odrezati, stanje je jako opasno.

(Nesreče.) Mlatilnica je zmečkala več prstov na roki posestniku Josipu Erjavcu, doma iz Kriške vasi 4 pri Višnji gori. Jako nesrečno je padel z jablane 11letni deček Nikolo Kozan,

doma iz Pribince 3, fara Adlešiče. Ponesrečenec je velik prijatelj ptic grlic, po naključju pa mu je ena ušla in zletela na blizo stoječo staro jablan. Deček je hitro splezal na drevo — a komaj je prišel do zaželenega mesta — se je zlomila stara veja — in jo — deček je padel naravnost na glavo na tla. Obležal je takoj na mestu v nezavesti, vtila se mu je kri skozi nos — in še le čez precej časa so ga pripravili, da se je zavedal. Na lice mesta so poklicali takoj tamošnjega zdravnika, kateri je konstatiral razbito, v možgane vdrtlo črepijo. Deček je zgubil glas vsled pritiska na možgane. Na nasvet g. zdravnika so ga pripeljali takoj v bolnico v Kandijo, kjer upamo, da mu bodo še podaljšali njegovo mlado življenje v veliko zadovoljnost njegovih staršev. — Na večer 23. t. m. je šel zidarski pomočnik Josip Krašovec na svoj dom v Vinico pri Šmarjeti. Dohitela ga je pa noč, zato je hotel prenočiti pri posestniku Kralju v Zalogu. Brez posestnikove vednosti se je podal v njegov kozolec ležišča si iskat. Ne vedoč, da je luknja za izmetovanje mrve odkrita, je stopal brez vse skrbi po kozolcu — ali naenkrat mu zmanjka prostora in ubogi zidar je cmoknil kakih 7 metrov globoko tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo in zadobil še več ran na glavi. Upiti ponesrečenec ni mogel od samega strahu — ležal je revež celo noč na tleh v velikih bolečinah, dokler ga ni pobral posestnik in ga zapeljal v bolnico. — Ko se je vračal hlapec Anton Zaletel z vozom nazaj iz Novega mesta proti domu v Poljane, so mu konji zavili na Brodu pri Novem mestu ob stran ceste s tako silo, da jih ni mogel držati. Vedoč, da nič ne opravi, je hitro zlezel ob rob ceste — a dospevši skoro do vrha, se mu je spoddrsnilo in prišel je ravno pod zadnje kolo z nogo, katero mu je tudi strlo. Ponesrečenec se je podal takoj v bližnjo bolnico v Kandijo, konje pa je zročil enemu iz Broda, da jih je isti odpeljal gospodarju g. Petschauerju v Poljane. — Neprevidnega delavca Franca Luzarja je prijel stroj za palec na nogi ter mu istega močno premečkal.

(Tepež.) Ausec Anton, njegov brat in še par drugih so pomagali mlatiti pri g. Josipu Ausec v Dolžu. Ker so pa skončali na večer dne 14. t. m., so morali seveda drugi dan iti „likof“ pit. 15. t. m. nekako ob 5. uri popoldne so se razšli, hoteč iti vsak na svoj dom — toda že pri sosednji hiši je čakal za oglom Janez Staniša — in po kratkem pričkanju je prišlo do pretepa — pri tem je zadobil Anton Ausec, 20letni sin posestnika Janeza Ausec iz Dolža 24, fare Stopiče, precej veliko rano na glavi, čutil pa je tudi več udarcev po životu; poznalo se mu bode še dlje časa. Tudi njegov brat jih je nekaj dobil, posebno na ušesu se mu prav lepo pozna „vinska hrabrost“. — Priporočajmo dolenjskim fantom če že ne „abstinenco“, vsaj zmernost v pijači. — Dva dni niso mogli najti pastirja Jaksa Jože, doma iz Vranovišča pri Podzemlju. V nedeljo ga je nekdo udaril s kamnom po glavi, v ponedeljek je še gnal na pašo, a se ni več vrnil, našli so ga šele v torek ležati v nezavesti. — Poklicali so takoj zdravnika, kateri je ponesrečenca poslal takoj v bolnico. Zločinec je znan, in je, kakor se čuje, že v rokah pravice.

Gospodarske stvari.

— (Trtna rezina — pomožno krmilo.) Letošnje pomanjkanje krme nas sili, da porabimo za živino vse, kar se da. V vinorodnih krajih se da sušiti in spraviti trtno mladje. Porabna za krmo je pa tudi trtna rezina, ki jo dobimo v zgodnji spomladi. Na enem hektarju (1 $\frac{3}{4}$ orala) dobimo po 1500 kg rezine. Ta rezina ima toliko redilnosti v sebi kakor 800 kg sena. Trtna rezina se mora za pokladanje seveda primerno pripraviti. V ta namen jo je treba s posebnim strojem streti in zmleti. Trtna rezina se poklada takoj, ko se zmelje, ali pa se pušči po 48 ur stati v kadeh, kjer se poškropi z vodo in osoli. Živina žre zmleto rezanico prav rada in z vspehom. Po rezini je pa na vsak način pokladati tudi nekaj slame ali sena. Lansko zimo je posestnik Wibmer v Ptuiju na Štajerskem dajal skozi 4 mesece tako krmo in s prav dobrim vspehom. Stroje za mletev rezine prodaja tvrdka J. Garnier & Cie v Redonu (Ille-et-Vilaine) na Francoskem. Upati je, da dobimo tudi sem take stroje.

— (Pot v Trško-gorske vinograde) je v tako slabem stanju, da je muka za živino in za ljudi, voziti po takem potu. Ker se bliža čas trgatve, je nujna potreba, da se pot popravi. Zato se obračamo na županstvo v Št. Petru s prošnjo, da stori tudi v tem oziru svojo dolžnost. Vse interesente pa pozivljamo, da se ganejo in pobrigajo za vzdrževanje poti, ki jo ob trgatvi tako močno rabimo. Posameznik ne zmore nič ali če se vsi in-

teresenti zavzamejo, pa se mora kaj zgoditi. Kdo bo pa vozil po takem kamenju! Koliko trpi živina in kako močno se kvarijo vozovi! Naj se saj kamenje potolče in kotanje poravna, če ni za sedaj nič drugega mogoče. —

— (Vrane in srake po vinogradih) je treba odganjati, ker nam delajo silno veliko škodo, ako se v celih jatah zapode v grozdje, kakor se sedaj godi po naših vinskih gorica.

— (Gosence na repi.) Na repi so se pokazale tudi letos požrešne gosence repične večje, katero treba pridno preganjati, da nam ne uničijo ves pridelek. Priporoča se, da jih obiramo, liste pa poštopamo s pepelom ali poškopimo z galico kakor trte.

— Jubilejna sadna in grozdna razstava v Novem mestu se priredi pričetkom mesca oktobra, in sicer 3., 4. in 5. oktobra t. l. V zvezi z razstavo bo tudi sadni semenj, zato se ima vse razstavljeno sadje prodati. Potrebno pa je tudi, da razstavljavci naznanijo, koliko imajo doma lepega namiznega sadja ene in druge vrste na prodaj. Kmetijska podružnica prevzame mesto posredovalnice za prodajo sadja. O priliki razstave se vrši tudi sadjarski tečaj in sicer v nedeljo 4. oktobra t. l. od 9. do 11. dopoldne in od 2. do 4. popoldne. Povodom sadne razstave bo razstavljeno tudi različno sadjarsko orodje in stroji, sadne sušilnice itd. Za udeležbo se je zgledati do 15. septembra t. l. Več je zadej v vabilu. — L. 1904 se je priredila v Radovljici na Gorenjskem sadna razstava, katere so se udeležili Gorenjci z vsem potrebnim zanimanjem. Pokažimo zaraditega tudi Dolenjci, da smo v zadnjih dvajsetih letih za mnogo napredovali v sadjereji, da smo vneti za napredek sadjereje in za razvoj sadne kupčije.

— (Zaradi pomanjkanja krme) je dovolilo kmetijsko ministrstvo še 300.000 kron državne podpore, tako da jo je sedaj vsega skupaj 500.000 kron. Tudi ta podpora je vse premajhna za stisko, v kateri se nahajajo naši živinorejci. Zato se pa ne zanašajmo preveč na vnanjo podporo, ampak držimo se pred vsem samopomoči.

— (Žaganje — dobra krma za silo.) V novejšem času se rabi tudi žaganje za krmo, ki se mora pa primerno pripraviti, da postane dobro. Na dr. Gorjanyjevi parni žagi v Radohi delajo kruh iz žaganja, ki ga dajejo konjem s prav dobrim uspehom že dve leti sem. Ta kruh se napravi tako-le: Za približno 100 kg takega kruha se vzame 65 kg bukovega žaganja, ki se kuha 3 ure v kotlu. Voda se pusti potem odteči. Tako prekuhanemu in ocejjenemu žaganju se primeša 20 kg dobrih otrobov, 15 kg moke št. 8., potem $\frac{3}{4}$ kg živinske soli in potreben kvas. Še bolje ko kvas je „prašek za peko“, ki obstoji iz dvojno ogljikovo kislega natrona. Tako prirejena zmes se dobro pregnete, pusti, da vzhaja kakor kruh in se na to speče v krušni peči v 3 cm debele hlebe. Konji dobe po 10 kg takega kruha na dan poleg ovsa. Kruh iz žaganja stane dr. Gorjanyja 8 K za 100 kg. Glede tečnosti ima ta kruh približno tisto vrednost kakor kako srednje dobro seno. Seveda hodi naprava in poraba takega kruha v poštev le tam, kjer se dobi dosti žaganja iz bukovega lesa, ker je drugo žaganje neporabno za to. Kruh iz žaganja nima tedaj splošne vrednosti.

Razne stvari.

* (Jubilejski stokronski cekini) izroče se zdaj prometu poleg vže izročenega 20-, 10-, 5- in 1-kronskega jubilejnega denarja.

* (Kako obvarujemo našo deco jetike? Razpravo „o boju proti jetiki, osobito z ozirom na našo mladino in na razmere v šolah“, ki je izšla v „Domačem ognjišču“, dalo je deželno pomožno društvo za bolne na pljučih pod gornjim naslovom ponatisniti in je po en izvod uposlalo vsaki ljudski šoli na Kranjskem. Brošuro pa je dobili tudi v knjigarnah in sicer po 40 v izvod. Namenjena je v prvi vrsti našim ženam in materam, ki bodo iz nje razvidele, kaka nevarnost preti že dojenčcem in otrokom v prvih otroških letih, če se z njimi pravilno ne ravna. Brošura podaja nam natančna navodila, kako obvarujemo našo deco jetike, sploh pa je iz nje posneti marsikak koristen nasvet glede odgoje otrok vobče.

(Informacija.) Črez denarni zavod Zotti in sodrugi v New-Jorku 108 Greenwich Str. s podružnicami v Pittsburgu in Čikago vred, katere so se bavile s posredovanjem denarnih pošiljatev avstrijskih izselnikov v Ameriki na njih sorodnike v domovini s tem, da so sprejemali od izselnikov denar in ga pošiljali avstrijskim bančnim zavodom v izplačitev, se je izrekel prisilni konkurz. Imenovani denarni zavod je bil vže pred nekim časom v denarnih stiskah in so se morale opetovano denarne pošiljatve, ki niso bile

strankam v Avstriji izplačane, reklamirati. Morebitna naznanila konkurznih upnikov, katere bi bilo poslati naravnost c. in kr. generalnemu konzulatu v New-Jorku, morajo konkurzni upniki lastnoročno podpisati in razun tega morajo taka naznanila po konzularnem zastopstvu združenih ameriških držav poverjena (legalizovana) biti.

Smešnica.

(Iz počitnic.) „Dragi papa! Tu je jako prijetno: sprehajamo se veliko in kopljemo se pridno v reki, kakor si nam pisal. Do sedaj imaš približno 30 K kazni plačati!“

Listnica uredništva:

Več dopisov prepozno došlo — Dopisi brez podpisa se ne sprejemajo.

Loterijske številke.

TRST,	14. avgusta	65	75	86	19	28
GRADEC,	22. avgusta	69	78	66	22	73
TRST,	29. avgusta	9	82	76	35	61

Prigodom našeg odhoda izkazale su nam se tolike počasti od raznih strana, da smatramo častnom dolžnošću, stim putem izreči svekolikom meščanstvu, posebej pa mestnom zastopstvu, kakor tudi vsim predstojnikom c. kr. uradov in velečenjenim damam, našo najiskrenijo zahvalnost. Ujedo bodi srdačna hvala za darovane šopke, kakor tudi kličemo vsim, s katerimi se nijmo mogli osebno posloviti, srdačni: (175)

z Bogom!

Zagreb, 26. avg. 1908.

Šime i Josipa pl. Sladović.

Naznanilo.

V prvi razred novomeške gimnazije se bodo vpisovali učenci v torek 15. septembra.

Oglase naj se ta dan s svojimi starši ali njih zastopniki pri gimnazijskem ravnateljstvu ter prineso s seboj krstni list in obiskovalno sprčevalo. Sprejemni izpiti za I. razred se prično v sredo, 16. septembra, ob 8. uri zjutraj.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo.

V Rudolfovem, 1. septembra 1908. (170)

Nova hiša naprodaj, (177-0-1)

ki velja 12.000 kron, se lahko kupi kdor ima vsaj 4.000 kron gotovega denarja. Drugo se obre-
stuje. Pripravna je za kakega uradnika ali
penzionista. Več se izve pri upravnistvu Dol. Novic.

DR. JOSIP STRAŠEK,

zdravnik v Novem mestu,

se dne 1. septembra t. l. preseli v hišo
g. pl. Sladoviča, nasproti kavarne.

Ordinacija: od 11. do 1. ure in od 3. do 4. ure;

(176-2-1) za bolniško blagajno od 11. do 1. ure.

Na prodaj je (171-4-1)

zmanjšano, skupno, z okoli 18 orali obstoječe
posestvo z gospodarskimi poslopji vred.

Natančneje se izve v župnišču na Raki.

Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati

pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1908/1909, (ozir. tudi za leto 1909/1910), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, ter so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, obleko, živотно perilo, obuvalo in šolske potrebščine pa si morajo sami priskrbovati.

V šolo se sprejmejo tudi plačujoči in zunanji učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na dan in po 40 K šolnine na leto, ter stanujejo brezplačno v zavodu. Vse druge potrebščine si morajo sami priskrbovati.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami plačati.

Hrano je plačevati vnaprej v mesečnih obrokih, šolnino pa tudi vnaprej v dveh letnih obrokih.

Prošnje, svojeručno pisane in kolkovane s kolkom za 1 K, je poslati

do 5. septembra t. l.

vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo o dovršeni ljudski ali kakšni višji šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilčevem.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati obvezno pismo (reverz) staršev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kedaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico do samo dveletne prezentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim dolžnostim prvi dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih staršev domu, smejo na podstavi odredbe c. kr. vojnega ministerstva z dne 22. julija leta 1895 št. 4643 prositi proti koncu drugega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski,

v Ljubljani, dne 30. julija 1908. (162-2-2)

Meblovana mesečna soba

s posebnim vhodom

se takoj odda na Bregu št. 143. Več se izve istotam. (169-0-2)

Učenec

Franc Guštin,

star 14 let, ki je dovršil vsaj ljudsko šolo; se takoj sprejme v trgovino s specerijskim blagom in železnino. (172-3-1)

trgovina z mešanim blagom v Metliki.

Vabilo

na

(173-2-1)

jubilejno sadno in grozdno razstavo,

ki jo priredi

„Kmetijska podružnica v Novem mestu“

dne 3., 4. in 5. oktobra t. l.

in na

sadjarski tečaj,

ki se vrši

v nedeljo, dne 4. oktobra t. l.

na kmetijski šoli na Grmu.

Razstava sadja in grozdja se priredi v zvezi s sadnim semnjem. V razstavo se sprejema dolenjsko sadje in grozdje in sicer novo vpeljanih in starih domačih vrst. Priglasila za udeležbo se sprejemajo do 15. septembra t. l. Vsak razstavljaivec mora naznaniti, koliko vrst sadja želi razstaviti, v koliki množini in koliko potrebuje prostora.

Sadje in grozdje se lahko razstavi na krožnikih ali pa tudi v zabojih in košarah, pripravnih za razpošiljanje sadja. Na željo razstavljalca preskrbi podružnica potrebno posodo.

Razstavljeno sadje se bo prodalo. Skupiček dobe razstavljalci.

Sadna razstava je ob imenovanih dneh splošno pristopna in sicer od 8. dopoldne do 6. popoldne. Vstopnina je prosta.

V sadjarskem tečaju stoje sledeča vprašanja na vsporedu:

- 1.) Katere vrste sadja kaže pomnoževati po Dolenjskem z ozirom na dosedanje vspehe in na bodoči razvoj sadne kupčije.
- 2.) O zadružni porabi in prodaji sadja.

Pristop k sadjarskemu tečaju je prost vsem obiskovalcem razstave. — Dolenjski sadjerejci in vinogradniki! Udeležite se razstave in pokažite s tem, da ste vneti za napredek naše sadjereje. Kmetijska podružnica v Novem mestu.

Postiljon se sprejme s 15. septembrom v službo.

Samo trezni, čez 20 let stari se naj obrnejo pismeno ali osebno na c. kr. poštni urad v Kostanjevici. Dolenjsko. (174)

Odda se v najem

(148-0-4)

= nova hiša =

s tremi sobami, kuhinjo, shrambo in perilno kuhinjo s 1. novembrom t. l. — Več se izve št. 60 za šolami v Novem mestu. (168-3-2)

Vajenca kakor tudi pomočnika sprejme v nadaljne delo

Janez Čelešnik, kolarski mojster v Črnomlju hiš. št. 137. — Dolenjsko.

Iz proste roke je naprodaj na Brodu št. 2 pri Novem mestu

zidana hiša

z dvema sobama, kuhinjo in vežo, vse v dobrem stanu, dalje klet in 3 svinjaki, lep sadni vrt in vrt za domačo zelenjavo. — Hiša je pripravna za obrtnika ali penzionista. — Natančneje pojasnila pri lastniku Franc Lapuh Brod pri Rudolfovem. (136-0-5)

Hiša s prodajalno

na najlepšem prostoru z vrtom, je naprodaj ali pa se da tudi v najem. — Kje, pove uredništvo „Dol. Novic“. (142-6-4)

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne ter obrestuje po (135-5-5)

4 1/2 %

Obresti se pripisujejo k glavnici koncem leta brez posebnega naročila.

Rentni davek plačuje posojilnica iz svojega, ne da bi istega vlagateljem odtegovala.

Proda se:

I. V lepem in zdravem trgu Šoštanj ob železnici Celje-Dravograd:

1.) Pritlična hiša, zidana tudi s podstrešnimi sobami, gospodarskim poslopjem in lepo urejenim večjim vrtom — cena 8500 K, s travnikom, ki nese 60 gld. letne najemnine, vred. pa 10.500 K.

2.) Enonadstropna hiša na glavnem trgu z velikim zidanim marofom, tremi magazini, živinskimi hlevi in s travnikom okoli 6 oralov. — Cena 28.000 K. Hranilnica ima gori 14.000 K. Za obrtnika. (160-3-3)

Kdor želi eno ali drugo posestvo si pridobiti, obrne se naj na dr. L. Filipič-a, odvetnika v Celju.

V malo dneh izide v založništvu v Ljubljani, Kopitarjeve ulice št. 5, krasno opremljena

JUBILEJNA

Družinska Pratika

za leto 1909. (159-3-3)

Cena kot doslej 24 vinarjev izvod.

Letošnja „Pratika“ bo presegala po svoji krasni opremljeni vsebini vse dosedanje izdaje, ker bo imela poleg obilice poučnega in zabavnega berila z mnogimi slikami tudi štiri krasno izvršene slike v trobarvnem tisku; Lurške Matere božje, jubilarov papeža Pija X. in cesarja Franca Jožefa I. ter izložbo „Katoliške Bukvarne“ v Ljubljani.

Katol. slov. ljudstvo! Ta jubilejna „Pratika“ je edina naša pratika! Sezite pridno po njej; naj jo pozna vsaka še tako oddaljena slovenska hiša! — Zahtevajte pri trgovcih „Družinsko Pratiko“ in ne dajte si usiliti nobene druge! Kupujte in priporočajte le našo pratiko!

Glavno zalogo imajo: „Katol. Bukvarna“, Prodajalna „Katol. tiskovnega društva“ in nekateri večji trgovci v Ljubljani.

Cena za razprodajalce pri naročilu do 100 kom. 17 vin. izvod, nad 100 kom. pa po 16 vinarjev.

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruge v Vodnjanu. Cene za vagone po dogovoru. Tropinovec in droženka (istr. konjak) 1^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadrugo: (131-13-6)

Ivan Pujman, poslovodja, Dignano, Istra.

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave francoske parfume itd. BAY-RUM t-kočina proti izpadanju las in prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnam, HAARPETROL za rast pomladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spoštovanjem se priporočam Ivan Svetec, (5-24-10) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Nov mlin in žaga

vedno na močni vodi in lepi priliki poleg ceste, deset minut od Prečine pri Novem mestu, je na prodaj. (155-3-3)

Več se izve pri lastniku

Jožefu Lavriču v Shoru pri Prečini pri Novem mestu.

Enega vajenca in enega pomočnika

sprejme takoj v trajno delo (154-3-3)

Franč Kambič, mizarski mojster v Črnomlju.

V najem se odda na deželi

poslopje za trgovino

(152-3-3)

za več let. — Cena je jako nizka. — Kdor hoče srečo poskusiti, naj se oglasi — ali piše na uredništvo Dol. Novic, kjer se dobi naslov.

(4-9-8)

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah,

katere se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ro. akcijsko društvo za šivalne stroje v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, delazmožnosti in trpežnosti.